

Op 7 oktober 2021 maakte de jury van de Boekenbon Literatuurprijs de Shortlist bekend. Met dit juryrapport motiveert zij haar keuze voor de genomineerde boeken.

Esther Gerritsen, *De terugkeer*

Wessel te Gussinklo, *Op weg naar De Hartz*

Tobi Lakmaker, *De geschiedenis van mijn seksualiteit*

Chris De Stoop, *Het boek Daniel*

Peter Terrin, *Al het blauw*

De jury 2021 bestond uit de volgende personen

Jan Dertaelen

Jozefien Van Beek

Miriam Pipers

Winnie Sorgdrager (voorzitter)

Ronnie Terpstra

Dominique van Varsseveld

Jeroen Vullings

Esther Gerritsen, *De terugkeer*

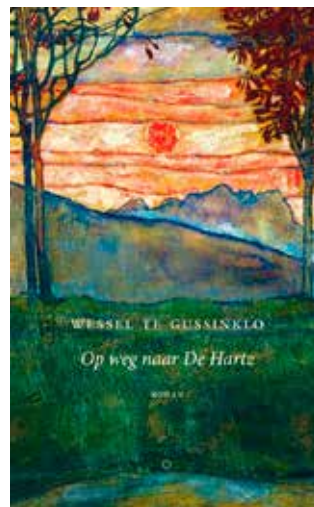
In *De terugkeer* van Esther Gerritsen bevaart Jennie het overlijden van haar chronisch depressieve vader. Vijf jaar oud was ze toen hij stierf en deel werd van een verzwegen verleden. Als Jennie de omstandigheden rondom het overlijden aan de kaak stelt schopt ze tegen de schenen van haar schijnbaar stoïcijnse broer en haar dementerende moeder.

Vanuit verschillende perspectieven raakt Gerritsen de grote verschillen in persoonlijkheid en de uiteenlopende ervaringen die kunnen spelen binnen één gezin. *De terugkeer* staat stil bij donkere, onuitgesproken gedachten en gaat tegenstrijdigheden niet uit de weg. De observaties zijn overwegend schrijnend, soms zeldzaam geestig.

Gerritsen drijft langzaam een wig tussen de ideeën die je over je dierbaren en jezelf hoort te hebben, en de

realiteit. De taal waarmee ze de onvermijdelijke zorgen en kleine leugens waarmee gepoogd wordt het dagelijkse dragelijk te maken blootlegt, is helder en direct. En hoewel zich voor het merendeel afspeelt in een besloten kring, is het boek allesomvattend, gelaagd en zonder concessies. Daarbinnen behoudt Gerritsen een wonderbaarlijke, kwetsbare cohesie.

Wessel te Gussinklo, *Op weg naar De Hartz*

De al eerder gelauwerde schrijver Wessel te Gussinklo werkt sinds de jaren tachtig aan een unieke semi-autobiografische romanreeks, delen die ook als zelfstandige romans te lezen zijn. In *Op weg naar De Hartz*, het vierde deel in zijn roman *fleuve*, over zijn alter ego Ewout Meyster, verschijnt een nieuw thema: de liefde. De diplomaloze schoolver-

later Ewout is negentien, maagd en hij slaagt erin een afspraakje te maken met de terughoudende bibliothecaresse Sylvia. Steeds wanneer je denkt dat het niet erger kan, blijkt de schrijver in een volgende levensfase van Ewout nog meer doffe ellende voor hem in petto te hebben. Boek na boek in deze unieke reeks eindigt met een nieuwe desillusie in diens bestaan.

In *Op weg naar De Hartz* gebeurt dat niet alleen door de liefde, maar ook door een valse leermeester: een louche psychiater. Ewout blijft bij dit alles ziende blind - hier brengt Te Gussinklo zijn fenomenale dramatische ironie in stelling. Het meester-leerling-thema in deze roman is schitterend vestdijkiaans, net als de dubbelzinnige uitwerking, want toch leert Ewout heel wat van deze charlatan. Wessel te Gussinklo lezen is verslavend: niets wil je je laten ontgaan van Ewouts levenslange *Werdegang*. Die drang tot doorlezen wint het, paradoxaal genoeg, van de ongekend grote plaatsvervangende schaamte die de schrijver zo voelbaar pijnlijk weet op te roepen voor zijn levenslang gekwelde andere ik.

Tobi Lakmaker, *De geschiedenis van mijn seksualiteit*

Vol branie trapt Tobi Lakmaker de deuren van de literaire wereld wijd open met een debuut dat gelijke delen stormram en kwetsbaarheid is. Lakmaker doet in *De geschiedenis van mijn seksualiteit* semi-autibiografisch zijn relationele leven uit de doeken aan de hand van een tijdslijn en snedige hoofdstukken.

Hoofdpersoonage Sofie Lakmaker vertelt over hoe moeilijk intimiteit is, over angst, verlies, verdriet, pijn en over hoe veel moeite ze heeft met 'het zijn van een vrouw', maar dat alles zet Lakmaker schijnbaar moeiteloos op papier met zoveel humor en snelheid dat het nooit zwaar op de hand wordt. *Het is coming of age* op zijn best: J.D. Salingers *The cather in the rye* en de daarbij horende existentiële twijfel en kwaadheid zijn nooit ver weg.

Lakmaker is een meester van scherpe, soms sardonische, maar altijd geestige observaties. Over cappuccino's, actrices, en seks natuurlijk, maar ook over filosofie en literatuur. Met dit opmerkelijke debuut wil Lakmaker zich nadrukkelijk aansluiten bij de literaire traditie terwijl hij zich ook voortdurend wil afzetten tegen de gevestigde orde, een aanstekelijke *catch-22*.

Chris de Stoop - *Het boek Daniel*

In *Het boek Daniel* onderzoekt Chris de Stoop op indringende wijze de brute roofmoord op zijn oom Daniel Maroy, een vierentachtigjarige man, die teruggetrokken leefde op zijn boerderij in het Belgische grensdorp Evertijs. De drijfveer van de jonge daders is banaal: geld. De aanschaf van een nieuwe telefoon is belangrijker dan een men-

senleven. Na de daad komen spijt en de straf. Chris de Stoop is namens de familie aanwezig bij de rechtszaak. Hij pleit, observeert en beschrijft.

Dit boek is meer dan een verslag, het is een zorgvuldig gecomponeerd portret van een samenleving in verval, van een maatschappij met verschuivende normen en waarden, waar tradities verdwijnen en economisch perspectief ontbreekt.

Dit is de wereld waarin de jonge daders opgroeien, waar drugs en alcohol de verveling moeten verdrijven en de grenzen van moraliteit vervagen, met de gruwelijke roofmoord als trieste uitkomst. Chris de Stoop toont empathie en pleit voor contact tussen daders en slachtoffers.

Het boek Daniel is een intense leeservaring, stilistisch zuiver van toon, geschreven door een auteur die op de huid van de tijd zit en die hiermee een meesterwerk heeft afgeleverd.

Peter Terrin - *Al het blauw*

Peter Terrin schreef met *Al het blauw* een melancholische roman over de dwingende drang om je van alles te bevrijden en de al even onontkoombare noodzaak van verbinding. De negentienjarige Simon voelt het onbestemde verlangen om los te breken uit het brave, comfortabele leven dat voor hem is uitgetekend. Hij deelt die rusteloosheid met Carla

die haar dagen slijt achter de toeg van café Azzurra. Carla is veertig en getrouwd, maar het leeftijdsverschil houdt hen niet tegen om in een hartstochtelijke affaire te duiken. Ligt een nieuw leven binnen handbereik, of laten sommige wortels zich niet zomaar doorsnijden?

Terrin schrijft met een scherp oog voor detail en vangt de ziel van zijn personages gedurende een dramatische zomer in de jaren tachtig. Hij laat hun contouren vaag waardoor ze ietwat ongreepbaar en raadselachtig blijven. Het is dat ondoorgroendelijke, in combinatie met een haast bezeten aandacht voor filmische beelden, waardoor een continue, aanzwellende dreiging ontstaat die je aan de pagina's gekluisterd houdt. Zijn stijl is afgemeten en secuur maar daarom niet minder gloedvol en bedwelmend. Vervreemding en existentiële onrust leven in het hart van deze intense roman die even teder als benauwend is, even groots als intiem.